

V Bruseli 14. marca 2025
(OR. en)

6937/25

ENV 141
CLIMA 65

POZNÁMKA

Od: Generálny sekretariát Rady
Komu: Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Predmet: Globálne environmentálne politiky
– výmena názorov

1. Predsedníctvo vypracovalo pripojenú poznámku a otázky pre ministrov s cieľom usmerniť výmenu názorov na uvedenú tému na zasadnutí Rady pre životné prostredie 27. marca 2025.
2. Výbor stálych predstaviteľov sa vyzýva, aby vzal túto poznámku aj otázky predsedníctva na vedomie a postúpil ich Rade na účely uvedenej výmeny názorov.

Globálne environmentálne politiky

– výmena názorov –

Program OSN pre životné prostredie (UNEP) je popredným orgánom v oblasti životného prostredia na globálnej úrovni. Od svojho zriadenia v roku 1972 zohráva vedúcu úlohu, zabezpečuje vedecké podklady a riešenia pre širokú škálu environmentálnych otázok a posilňuje úsilie a spoluprácu všetkých 193 členských štátov v záujme našej planéty. Mandát UNEP sa vzťahuje na všetky prvky prírodného prostredia vrátane klímy, ovzdušia, vody a oceánov, pôdy, lesov a biodiverzity, chemických látok a odpadu, ako aj na široké spektrum prierezových otázok vrátane vedy, environmentálneho práva a správy vecí verejných, ekologického hospodárstva, efektívneho využívania zdrojov, prírodných katastrof a príspevkov žien a mládeže k ochrane životného prostredia. V záujme zlepšenia stavu globálneho prostredia spolupracuje s vládami členských štátov, občianskou spoločnosťou, súkromným sektorom a medzinárodnými organizáciami zapojenými do ochrany životného prostredia.

Napriek všetkému úsiliu, ktoré široké spektrum aktérov pôsobiacich v oblasti ochrany životného prostredia vynakladá, tlak na globálne životné prostredie neustále rastie. Neudržateľné modely výroby a spotreby znamenajú, že postupne prekračujeme všetky planetárne medze, čím sa trojitá planetárna kríza mení na polykrízu, pri ktorej sa kvalita a dostupnosť vody, zdravie a produktivita pôdy, nadmerná koncentrácia chemických látok a zlé hospodárenie s kritickými zdrojmi stávajú novými výzvami v boji za zdravú planétu pre všetkých.

Meniace sa geopolitické prostredie, obavy súvisiace s bezpečnosťou, dezinformácie a polarizácia vedú k posunu priorít pre vlády a občanov od dlhodobej prosperity založenej na čistom prostredí ku krátkodobému krízovému riadeniu. Nezhody týkajúce sa príčin a priorít environmentálnych kríz a ich riešení narúšajú dôveru v našu schopnosť riešiť ich prostredníctvom mnohostranného dialógu. Oneskorenia vo vykonávaní umožňujú, aby sa krízy prehlbovali a náklady na ne sa zvyšovali, čo vedie k rastúcemu finančnému rozdielu medzi potrebami a dostupnými zdrojmi.

Prebiehajúce rokovania o novom medzinárodnom právne záväznom nástroji v oblasti znečistenia plastmi, a to aj v morskom prostredí, jasne ilustrujú všetky uvedené obavy súvisiace s mnohostrannými riešeniami zložitých globálnych environmentálnych problémov.

Hoci rozhodnutie vypracovať tento nástroj bolo prijaté v roku 2022 a práca mala byť ukončená do konca roka 2024, na piatich zasadnutiach medzivládneho rokovacieho výboru (INC) strany nedokázali nájsť kompromisné riešenie zjavného globálneho problému, ktorý treba naliehavo riešiť. Hlavné sporné body sa týkajú fázy životného cyklu plastov, v ktorej musíme konať, a spôsobu financovania budúcich činností, ako aj znečistenia životného prostredia plastmi z minulosti. Na účinné riešenie týchto problémov musíme v rámci hodnotového reťazca plastov konať čo najskôr pred tým, ako sa stanú odpadom, ktorý znečisťuje životné prostredie.

Rok 2025 je pre UNEP dôležitým rokom, v ktorom sa v decembri v Nairobi bude konať zasadnutie Environmentálneho zhromaždenia Organizácie Spojených národov, na ktorom sa očakáva prijatie strednodobej stratégie a pracovného programu UNEP na roky 2026 – 2029. Rokovania o novom medzinárodnom právne záväznom nástroji o znečistení plastmi, a to aj v morskom prostredí, sa obnovia 5. zasadnutím medzivládneho rokovacieho výboru v auguste 2025 v Ženeve.

Pre úspešné ukončenie oboch zasadnutí sú mimoriadne dôležité široká účasť a intenzívne zapojenie EÚ a jej členských štátov na ministerskej aj odbornej úrovni. Účasť ministrov je nevyhnutná na prekonanie patovej situácie v politicky citlivých otázkach primárnej výroby plastov, chemických látok vzbudzujúcich obavy a financovania. Musíme v plnej miere využiť naše odborné znalosti a politické väzby na riadenie týchto stretnutí a účinné riešenie vyvíjajúcej sa viacrozmernej environmentálnej krízy.

Otázky pre ministrov:

1. Ako môžu Európska únia a jej členské štáty podporiť účinnú spoluprácu v oblasti životného prostredia zameranú na vykonávanie mnohostranných environmentálnych dohôd a prispievanie k udržateľnému rozvoju pre súčasné a budúce generácie?
 2. Ako môžu Európska únia a jej členské štáty, ako aj ďalšie štáty s vysokými ambíciami prispieť k úspešnému výsledku rokovaní o novom medzinárodnom právne záväznom nástroji o znečistení plastmi, a to aj v morskom prostredí, v rámci príprav na zasadnutie INC-5.2 v auguste 2025 v Ženeve?
-